

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	8	Kor
Félévre	4	
Negyedévre	2	

Hirdetések díjszabás szerint.

Március.

Ismét itt a kikelet. Beköszöntött újra a szép március csakúgy, mint maskor. Elhozta ismét azt a lány, életet lehellő szellőjét, mely megmozgat minden füt-fát, csirát . . . felcsiklandja a megdermedt életet . . . és megmozdul a föld.

De a kikelet hívására megmozdulnak az emberi szívek is. A mámorító szellő szárnyán a nagy idők nagy emlékei belopóznak ismét a szívekbe s feszülni, emelkedni kezdenek a keblek . . .

Avagy talán nincs ma már e márciusi levegőnek az a mámorító hatása, amelyet 60 évvel ezelőtt éreztek az emberek, midőn egyik nemzet a másik után állt talpra, hogy duzzadó szívének merész vágyait tette, valóra váltsa? . . . Ne tagadjuk, a márciusi szellő bizsergető legyintését mi is érezzük, a nagy idők emlékeinél megmozdul a mi szívünk is . . . hajh, de tempora mutantur!

Messez estünk már attól az Idustól, nagyot fordult azóta a világ! Azok a gyönyörűséges jelszavak, melyek akkor lángba tudtak borítani egy országot: ma összerongyolva, sárba tiporva, borgőz közepette. Hogy vegye ajkára azokat komolyan gon-

dolkozó ember, melyeket csak a kortestorkok bömbölnék: „Kossuth Lajos azt üzenete . . .“ indulója közepette. Az ezek, meg ezek vérevel megszentelt jelszavak beszennyezve — lelkiismeretlen, hazafiságból elősködő emberektől eredeti jelentésükből kiforgatva! Hogy szeretne az ember felkiáltani IX. Piussal: Oh adjátok vissza a szavaknak eredeti jelentését!

De nekünk mégis e március Idusa jelentős, mert nagy tanúságokat hordoz magában. A nagy ellentétek most is megvannak, amelyek akkor átjárták a lelkeket. Ma is hatalmas eszmék barcaról van szó, amely eszmék győzelemre jutása van olyan létkérdése Magyarországnak, mint annak az örökké emlékezetessé lett március Idusának a győzeimes küzdelme. A tisztesség, a becsület térfoglalásáról, a keresztény világnézet diadalrajutásáról van szó.

Igen, a magyar katolicizmus márciusi napjait éli. Nagy a hasonlatosság annak az első márciusnak eseményei és a magyar katolicizmus mostani talpraállítása között.

Mi mozdította meg akkor a lelkeket? A szabadság és pedig különösen a sajtószabadság és a jobbagység fölszabadítása.

Talpra állott a nemzet, hogy kiszabadítsa magát a bécsi kormány gyámködés alá. Hát mi nem vagyunk gyámködés alatt? Minden egyes vallásfelekezeten megvan az a joga, hogy a saját sorsát önmaga intézze, csak az uralkodó vallás, a kath. vallás van rábizva a közhatalom kénye-kedvére. Akkor követelték a független, felelős miniszteriumot, mi követeljük a mi független autonómiánkat . . . És mi fűződik különösen 1848. márc. Idusához? A sajtószabadság kivívása. És minekünk nem ez a célunk? Nem ez a sajtószabadság hozta-e lázba (?) a magyar katolicizmust? Nem ennek a szüleménye-e a Sajtó-Egyesület?

Azért küzdöttek azok a márciusi ifjak, hogy a hazafias hang is egészen szabadon megszólalhasson. Mi meg azért küzdünk, hogy a tisztességes hang is szóhoz juthasson. Ők kiszabadították a sajtót a zsarnokság békóiból, mi ki akarjuk szabadítani a korrupt szabadság alól. Oh ennek az utóbbinak bilincsei sokkal terhesebbek! Hiszen az elnyomás alatt a sajtó csak meg volt bénítva és így „nem h a s z n á l h a t o t t“, és ma határozottan r o m b o l. Akkor tudták, mi az igazság, csak a sajtó bilincsei miatt nem tudták

T Á R C A.

Álarcosok.

Irtja: Ádám Éva.

Már a könnyű tavaszi felhők eljöttek az égre s megmozdul a lassú, lusta, álmos levegő. Kedve kerekedik az embernek. Azt hinnem, tavasz van, úgy rohannak az örömök után.

Hűshagyókedd van csak.

Jönnek, mennek a kocsi ablakom alatt. Bálba viszik a bálozókat. A hányszor elhalad ablakom alatt a kocsis, mindig tudom, hogy most ezt, most azt viszi. Egy forintért viszi. Eleget keres ma este a gazda! Aki ott pipál most a kályha mellett, csak a szolgálja dacol viharral, vésszel. Erről az jut eszembe, hogy az urat a szolgálja teszi úrrá.

Tehát igen: hűshagyókedd van.

Zászlót lengett a szél; bált hirdet. Álarcos bált. Sajátos gondolataim támadnak. Egészen különös útakon barangol a lelkem.

Vannak pillanatok, mikor csak álarcosokat látok. Bárbová nézek, ott látom azt a fölszedett, fölraggatott, összevissza kapkodott, olesó, muta-

tós, színes cifraságot a lelkieken is. Mintha az egész lelki berendezkedés egy komédia végjátására való volna csak. Rohannak, tülekednek az emberek ott künn az életben is, egymást akarják túlkiabálni. Egyik érkezik nagy zajjal, dirrel-dúrral, másik cifra ruhákban és utána a többiek fényes kísérettel, regényes pózzal, szinpadai ügyességgel, és mindama kellékekkel, melyekkel el lehet kápráztatni a tudatlanságot.

És megkezdődik a nagy farsang.

Ez a szünnet nélküli nagy farsang: az élet. De úgy hasonlít egy hűshagyókeddi bálhoz. Jön egy bohóc. Utána tódul a sereg. Mert a bohóc üres, könnyű, léha szavakkal dobálózik s az oly mulatságos! Kacagni lehet!

Új kép. Jön egy elegáns, szép maszk. Hamar utána. Vallatják, kutatják, tudakolják, ki az, mi az, honnan jött, mit akar, mit tud, ki az apja, anyja, mennyi a pénze, miért vidám, vagy miért szomorú?

Majd szétszedik, izekre tépik az idegent a kíváncsiak. A fantázia működni kezd. Egyik is, másik is kezd emlékezni, hogy hol látta az érdekes idegent. Egy pillanat és az emberek nimbuszt szőnek-fonnak köréje. E perctől kezdve divat az illetőt követni, vele valahol megjelenni,

egy társaságban lenni. Az álarcosok fölemelnek vagy ledobnak valakit.

Szürke, igénytelen, egyszerű dominóban érkezik valaki. Előkelő minden izlésében. Nem is tudja, hogyan kerül a nem lelkehez illő társaságba. Inkább megismerni kívánja az embereket, nem mulatni akar. El akar vegyülni a tömegben. Csodálkozó, remegő, érzékeny lélekkel jár-kezik az álarcosok között. Azt hiszi, megvédi a támadásoktól a szürke, semmitmondó dominó. Igen. Egy ideig. És akkor csupa időtöltésből, beleköt egy álarcos. Hogy hát ez a kopott, szegény maszk ki és mi? Hogy kerül ide? Ki hívta ide? Mit akar? Ő mer beszélni, gondolkodni? Nő, de ilyet!

Úgy-úgy elbarangol a lelkem és hiába szedem elő a mindig szelíd, kedves, színes, meleg, boldog álomvilágom képeit. Ma sötétek a színek. S a nagy farsangi menetben, az életben, lassan, vontatottan, fáradtan tűnnek elő az árnyak.

Csupa álarc mindenütt!

Az életben, a tudományban, művészetben, iskolában, barátságban, családban, vallásosságban, öszinteségben, az egész bevilágban, ami az ember lénye. Keserű, szomorú kép, — de igaz.

azt le is írni, ma a sajtó azon dolgozik, hogy az igazságot ellepje és az olvasók ítélőképességét megzavarja. Akkor ha az újságokban egész hasákok fehéren jelennek is meg, abból is épült a hallgatóság: ma attól az újságtól félünk legjobban, amely a legtöbbet ad, mert tudjuk, hogy ebben van a legtöbb népet rontó gyalázottság. Oh nagyobb merényletet követnek el ma a gondolat szabadságon, mint valaha! Ha egy katolikus gondolat megmerjéne jelenni, hogy rároffen az egész „sajtó.“

Oh felre már az annyira gyűlöletes béke hangoztatásával! Harcot akarunk mi is, mint azok a márciusi ifjak. A harcnak tisztító levegője kell ide, amely összezsigorítja a férgesét, a langyos lelkeket! Igen, forradalmat, szellemi forradalmat akarunk! Oh, ha tudták volna azok a márciusi ifjak, mivé fajul az a sajtószabadság, amelyért ők készek voltak életüket áldozni. Ha tudták volna . . .

Nagy esküt kell nekünk is tennünk, hogy rabok, a „sajtó“ bilenseibe lelancolt rabok nem akarunk lenni. Mert rabok voltunk mostanáig . . .

Mi lelkesítette 60 évvel ezelőtt a hazafiakat? Hogy a jobbgyókat is bevigyék a nemzeti nagy munka kellő közepébe. És mit teszünk ma? Mit jelent a népszövetség? Talpra akarjuk állítani a katolikus egységét, hogy mindenki vegye ki a részét a katolikus tevékenység nagy munkájából.

Ezeknek az új eszméknek szolgálatában van-e hát szükségünk, hogy visszavárasszuk azt a márciusit? Igenis van. És meg is tesszük ezt azért, hogy meg

tanuljunk annak a márciusnak a szereplőitől, mi adta meg nekik azt a megdöbbentő erőt, mely egy nap alatt képes volt a nemzet életéből egy egész fejezetet megírni? Volt rendületlen hitük eszméik igazságában. Ilyen hit kell nekünk is! Föltétlenül hinnünk kell, hogy eszméink és eszményeink életképesek s a győzelem a miénk lesz. E hitet, e meggyőződést kell belevinni minden katolikusba, mert csak e hit birtokában lesz öntudatos, tevékeny katolikusunk.

És a másik, ami 1848. márc. 15-ét jellemzi: a határozottság. Ez hiányzott eddig bennünk. Ha fenyegettek bennünket, rezignáltan mondtuk: minden erő, hatalom, ellenfeleink kezében van. Ha egy jó szót hallottunk a hatalmasoktól, rögtön elhomályosultak előttünk előbbi szenvedéseink s céljainkat rögtön olybá tekintettük, hogy hiszen fölöslegesek azok, ime nincs már semmi sérelmünk. Félre a hitegetés, a felültetés politikájával. Nem akarunk többé se jobbra, se balra tekinteni, csak a célt nézzük s nem is veszünk le a tekintetünket róla, míg el nem értük.

* * *

Tette, munkára kelni mindenkinek! Ezt dudolja nekünk a márciusi szellő. Megalkuvást nem tűrő kitartás, határozottság s rendületlen hiten alapuló szívség: erre tanít minket március Idusa.

Támogassuk szívvel-lelékkel, vagyis tollaival és pénzünkkel az egyházmelegyének érdekeit szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

oly sok a tragikum, hogy a sikamlós, vagy éppen a frivol részlet, háttérben marad.

A méreg gyakran ott csöpög a könyvek apró betűiben. Megrátni valóan szomorú a közlés, mely ily munkákban élvezetet talál.

Ugy tetszik nekem, hogy a bűn, a kísértés álarcot öltött. Belebújt a könyvek, a társadalmi szokások köntöseibe és a fényes szalonokban érzi magát legjobban. És mindig oly álarcot vesz föl, mely legjobban elrejti, hogy ő a bűn.

S talán akik fölismerik is: gyöngék és gyávák. Nincs ellenálló képesség a lelkükben. Nem igyekeztek szabadulni a rossz alkalmaktól. Mélységgel, hittel és őszinteséggel nem vizsgálták meg a lelküket soha. Merészen és önhittent állítják, hogy ők nem bűnösök. Csak azt képzelik bűnnek, amit már világi törvények is annak minősítenek.

A vigalmak, a bálók, mulatságok közben megfeledeznek arról, hogy lelkük is van. Eltompul, elfásul az ítélőképesség és nem érez bűnnek sok olyan dolgot, ami egykor a leszámolásnál mint súlyosbító körülmény áll az örök boldogság elé.

Ott látom az álarcot a templomokban. Ott látom, amikor imádság közben oda sűg valaki a másiknak:

— Nézd milyen kalapja van annak . . .

Ott látom, amikor ide-oda forog a dísz frizurás, kalapos fej, a szem mindent és mindenkit észrevesz. Még azt is, hogy ki mikor

Tespedés.

Szomorúság fogja el a lelkemet, ha a Kath. Sajtóegyesület árva ügyére gondolok.

Valódi tény az, hogy az Egyesület készpénzgyűjtése még nem érte el a 80,000 koronányi összeget sem, holott az elmúlt idő folyamán legalábbis egy félmillió forintnak (egy millió koronának) kellett volna összegyűlnie!

Szégyenpir ég az arcunkon, ha végig tekintünk a katolikusoknak alvó tömegén. „Tömeg“ ez valóban, mert nincsen meg benne a hadsereg rendezettsége s a harcra, a küzdelemre való öntudatos készsége . . . Tömeg, rendezetlen, önérzet nélküli, álmatag tömeg, amely nem érzi, hogy fölötté az Isten lelke lebeg, amely nem tudja, hogy hajdan győzhetetlen hadsereg volt, amely kard nélkül, lelkesedése és öntudata hadrontó erejével Jerikókat döntött romba. Ma pedig, mint egy angolkóros beteg, karjait is alig bírja föl emelni, sőt még a szempillái is nehézkesen mozdulnak . . . Társadalmunk a kiéheztetett Antiókia képét mutatja: fáradt, csüggedt harcosok, reménytelen jövő, s a levegőben a bomlás mikrobái . . .

Ah, ti „szentek unokái!“ Hol a régi zászló? Eldobták-e azt magatoktól, s elfeledték-e a keresztívítések harci riadóját, hogy: A Z Isten a karja!?! . . . Tudjátok-e, hogy csak a csatatér változott, de a nagy küzdelmek ideje ma van s a döntő ütközet az Egyház és a Világ között még ezután lesz?! Mit akartok? Tűritek-e, hogy a törpe minoritás kacagjon gyávaságunkon, amely messze alul vagy on a krisztusi türelem színvonalán?! Mert ma már nem arról van szó, hogy „Előre“, hanem arról, hogy: védjük meg a hátrát! Pató Pál úr türelme és egykedvősége nem a keresztényi türelem és megnyugvás példája, hanem az élehetlenség s a nembánság szánalomraméltó karrikaturája . . . Ha ez volna a krisztusi türelem és nyugodtság: úgy korunk

A jóság és az erény és a szeretet csak akkor ad életjelt, ha van, aki megbámulja. Önmagáért nincs értéke manapság.

Ha alamizsnát adsz kegyelemből, holnap nem azt mondja el a koldus, hogy adtál, hanem azt, hogy csak annyit adtál.

Ha szép és előkelő a ruhád és a házad: úr vagy akkor is, ha eszed és szived helyén üresség tátong.

Ha kopott a ruhád: mondhat színarany igazságot, úgy se fogják igazságnak tartani, csak mert éppen te mondtad.

Mosolyog a legjobb barátod? És gratulál neked? Nézd meg, lesd meg az arcát a lelked mélységével, tudásával: meg fogsz ijedni annak a mosolynak lélektelenségétől. Talán mindennek lehet parancsolni, de annak a valaminek, ami a szemek fényén ragyog beszéd közben, annak nem. Ne higgy az elcsengő szónak, ne semmi másnak, csak a szemeknek; az a lélek.

Gyakran szükségem van előkelő izlésű, kedves, finom társaságra, magasabbrendű intelligenciára. Mikor a hó hull, vagy a tavaszi szellők jönnek, mindig azt érzem, hogy ilyen választékos társaságba vágyom. Ahol letezik az álarcot és finom, nyugalmas, tiszta a lelkek világa.

Talán nincs, vagy únom megkeresni, hol vannak ezek a bársonysima lelkek! Veszem hát a könyveket. És akárhányszor mélységes undor fog el. Fáj a kezem, hogy fordítanom kell. Az élet mindig reális, sötét és józan. De bűneiben

ment be a gyóntatójához és mikor jött ki s rögtön össze sűg a két szomszéd:

— De sok bűne lehet . . .

És hazamegy és tündök és tételődik, hogy miféle bűnök is lehetnek azok, amiket az a barátjód elkövetett.

És belenyúl annak a másik lénynek a lelkivilágába. Gondol mindenféle ostobaságot. Előbb gondolja, aztán közli valakivel „bizalmasan“. És boncolják, tépik, kutatják egy másik embernek a lelkialapotát, izléstelen, közönséges, alantas kíváncsisággal.

Hát nem álarcot visel-e az ilyen ember, aki imádkozni megy a templomba és ott lelke nem száll föl a hatalmas, nagy, a szent Isteniséghez, hanem az Ő szent hajlékában keres és talál módot az emberszólásra!

Hát nem megdöbbentő valami-e ez?

Talán a léleknek nagyfokú műveltsége kell ahhoz, hogy gondolatkörében csak az ideálisan szép, a nemes és az eszményi forduljon elő. Hogy örömet, gyönyörűségét lelje a lélek a kedves magányban, a templomi hangulatokban, a benső szótokban.

A bűnös többségnek életföltétele a találgatás, a rágalmasz. Nyíltan, becsülettel nem meri kimondani a vádakat, arra gyáva. És mert fel: tehát szemedbe mosolyog és hizeleg, álarcot ölt. Hátad mögött suttogva, lappangva meszebe a lelked mélyéig és nincs erkölcsi érzéke hozzá, hogy amit tesz, nem egyéb nyomorult hitványságnál.

magasan állana a keresztény középkor és az egyház őskora felett!

Nem, ez nem türelem, hanem: g y á v a s á g é s k ö z ö n y ! Irtózatossága esetén kiszámíthatatlan következményekkel jár, hártartalan gyvaság és mérhetetlen közöny!!

Pedig, ha tudtak lelkesedni a régiek, tudhatnánk mi is! Hiszen előtűnk a dicső múlt vezérő példaadása, a vértanúk hosszú sorával, a kik — vagy tizenhat millióny — a katolikus Egyház igazságaiért hullatták véréket. Nekünk nem hull a vérünk, hanem az arcunkba fut, ha katolikus ügyekről van szó. Meghunyászkodunk gyvászán, nyomorultul! A h e g y e n h e l y e z e t t v á r o s t gyvaságunk szemfedője alá rejtjük s az é g ő g y e r t y á t a szentély oltárán hagyjuk a helyett, hogy a napisajtó világító tornyába helyeznők, hogy a modern élet zajló tengerén ez legyen a kalauzoló fény! A keresztésítékek már régen lehunyták szempilláikat s bátor karjaik közül kihullott a fegyver. S a nekünk hagyott fegyver átváltozott: ír ó t o l l lett belőle. Kis, igénytelen, egyszerű jószág. De a pengéje, de az éle, iszonyatos. Iszonyatos, mert azok ragadták föl e picit, de hatalmas fegyvert, a kik halálhozó méreggel kenték be a végét... Mért nem vettük mi örökösök a kezünkbe e fegyvert? Mért tanít minket egy méreg propaganda jogra, világfel-fogásra, tudományra és hazaszeretetre?! Mért nem mondjuk, hogy: „Félrebb az agarakkal”!? Mért nem pártoltuk p é n z ü n k k e l, v a g y o n u n k k a l a katolikus sajtó?

Ezek már elmúlt dolgok. Igen ám, de itt az alkalom, lehet rajta segíteni! Sőt még mindig lehet. Itt van ni: a K a t h o l i k u s S a j t ó e g y e s ü l e t ! Álljunk be oda mindannyian, kivétel nélkül! Avagy nem olvastátok-e Krisztus helytartójának, N a g y P i u s pápának levelét, a melyben lelkes szavakkal hívja föl a magyar főpapokat, alpapságot és laikusokat, hogy csatlakozzanak a kath. sajtómozgalomhoz. Melyik levelét is értettem? Hiszen kétszer is irt a római pápa, serkentve a lelkében é g ő t ű z t ő l,

Gyakran kísér bennünket az árny, a sötétség, a rozszakarát. És éppen akkor, mikor szívünk a legtisztább. Megsebeznek akkor, amikor könyet törünk. Álarcos, sötét alakok peszsimista sivar lelkek támadnak ránk.

És amikor elfárad a lelkünk, lankad a kedélyünk, akkor csudálatos nagyszemű fényes csillagok jönnek elő, a hitnek csillagai és finoman, halkán, esőndesen belopja magát lelkünk éjszakájába és könnyes szemünk mosolyogni kezd.

Valami érthetetlen, titkos erő szállja meg a szívet és valami imádságos nagy nyugalom. Megérezzük, hogy oda fenn a magasban van egy Valaki, aki előtt hiába teszünk álarcot. Aki előtt ez az egész nagy farsangi játék, ami az életben zúg-zajong: ismeretes. Az a hatalmas valaki egyenlővé tesz mindnyájunkat s a szerint ítélt majd, mi lakott itt a lelkünkben.

Hushagyó kedd van. Vigáság, öröm. Az szép. Az szükséges. Sivar, üres lélek az, amelyik kacagni, örülni nem tud.

De sivar, üres lélek az, amelynek bánata nincs, amely sirni nem tud, amely megbánni nem tud. Elműlik egyszerű minden. Az élet is.

A mikor mindenki leteszi az álarcot...

És két szemem megtelik meleg, őszinte könyekkel, remegni kezd a lelkem, elmondani szeretném minden embernek, hogy amikor le-tettük az álarcot az élet végén: csak az lesz az értékünk, amennyit ér a lelkünk...

hogy: Magyarország katolikusai értsék meg koraikat, karolják fel a keresztény szellemű sajtót! Hát katolikusok! H a n e m a l u d t a t o k C l e r m o n t b a n, n e a l u d j a t o k m o s t e ! Megszólt a római zengő szikla. Ez nem vezet mocsárba, mint a vízzel övezett Memmisz szobrok sziréni szözeata, hanem a hitvány sajtó garázdaságaitól megrongált, nyomorék társadalomunkat vezető révpártra!!

Vándor Kálmán.

Drága a pénz!

(X.) A mai drága világban, mikor mindenfelé fel-feltörnek a panaszhangok, rimánkodások, mert drága az élet stb., csodálkozni lehet azon, hogy akadnak vállalkozó szellemeik, kik a pénzértéket nem ismerve, fej nélkül gazdálkodnak. Nem értem itt csak az egyént, hanem igen a testületeket, mert hisz egyh. életünkben a közvagyon nem egy, hanem többen kezelik. És dacára ennek előfordul, hogy testületek önmaguknak tömjenezve, saját hiúságuknak hódolva, nem becsülvé a pénz, a vagyon értékét, elköttyevetlik, hogy azután siránkozzék az utókor.

Mert az tény, hogy könnyű kiadni a multban könnyedén szerzett pénzt a jelenben, mint a jelenben pénzt gyűjtve, alapot teremteni az utókorra.

Az idők járása vészterhessé válik és ma-holnap ott állunk, hogy megbecsülhetlen kincsű fogják tekinteni utódaink, ha mi a mai drága világban a pénzt vagyonná tökesítjük és rendelkezésre bocsájítjuk azoknak, kik majdan ere igazán szorulnak.

Mily holdog a hitközség, a hol takarékos kezek „vagyon gyűjtöttek”, s mily szerencsétlen az oly hitközség, a hol pazaroltak vagy ok-talanul gazdálkodtak.

Hány semmitérő építkezés, mondjuk modernizálás haricskálta el a véres verejtekkel ösz-szekuporított vagyon?

Hány esztelen hóbort tönk szélére juttatta a hitközséget és évekre megbénította a haladást, hány és hány új beszerzés, mely méreg drága pénzbe kerül — mitem erő rongyszámba megy ma, melynek értéke semmi, pedig irtózatoss pénzbe kerül?

És mindez miért? Mert feltűnési viselkedés, vagy esztelen gazdálkodás elvakította a vagyonkezelőket, és hinarba rántotta fejével együtt a halat. Hogy példával is igazoljam állításomat, szolgáljon a következő tény okulásul: mit szólnak ahoz, hogy ha egy szűkebb viszonyok között élő hitközség a sekrestye számára, mely nedves és dohos, egy 2000 kor.-ba kerülő szekrényt csináltat? Holott egy 200 kor., no mondjuk: 500 koronás is elegendő volna. Ily nagy pénzzel kamatozva a tőkét, mit tettek volna 30—40. év múlva utódaink? A jelzett szekrényt azt hiszem 30 év múlva nem arra fog már szolgálni, a mire készült, mert felemésztí az idő s akkor? Szekrény sincs, pénz sincs! Ilyen az okszerű gazdálkodás és fejnélküli spekuláció, vagy feltűnési viselkedés!

Evel nem mondom azt, hogy ne áldozzunk sekrestyére stb. . . . de áldozzunk okszerűleg, praktikuson véve a reánk bízott vállalatot. Más hitközségben a főben megvillan az eszme hatalmas iskolát építeni, kápolna stb.-vel felszerelni vagy ellátni. Szép és nemes eszme!

De hát kinek? 60 oláhgyereknek 60.000 koronát áldozni akkor, a mikor Damokles kardja nemcsak a pénzünk felett lóg, mert hisz beépítjük azt a 60.000 kor., de iskolánk felett is — vagy nem rettegünk az államosítástól? Nem felelne-e meg az ily helyeken egy 20.000

koronás iskola is, mely célszerűen elrendezve esetleges változásoknál is értékesíthető volna?

Nem helyeselheto az az eljárás se, hogy méreg drága pénzünkön templomainkat mitem erő festményekkel ellátjuk akkor, mikor egy egyszerű, csinál és izléssel festett templom mindig nagyobb hatással van, mint a 25—50 ezer koronába kerülő freskó templom, melyen a festés hatalmas foltokban leválik. Van-e szeszűség az ily gazdálkodásban??

Mikor hozhatunk mi újra 30—40—50000 koronát össze a mai világban? Gondoljunk a jövőre is, hisz az egyházközségeknek nemcsak jelenjük, de jövőjük is van.

Vagyonilag is meg kell erősíteni a templomokat és hitközségeket, nemcsak mitem erő diszkekkel, melyeknek tartóssága mátol holnapig van.

Ezért nem ártana a legnagyobb rigorozitással eljánni, és a kiadások fölötti rendelkezést a legkurtábbra megszorítani. Drága a pénz, és nehezen gyűlölég.

Kath. Népszövetség.

Népszövetség és az Oltáregylet.

Oltáregyletünk márc. elsején tartott gyűlésében elhatározta, hogy a belépés megkönnyítése végett Papp György nyomdájában kített íven lehet elvégezni a beiratkozást.

„Alsóféhér”

laptársunk vezető cikkében következöket írja: „Világos, hogy a jól szervezett hazátlanok és vallástalanok ellen nekünk még jobban kell szervezkedni. Nem szabad bevárni, a mig fejünk felett összezacsap az ár. Meg kell alakítanunk a „Reformátusok országos szövetségét” s karöltve és testvéries szolidaritással kell haladni az imént alakult „Katolikus népszövetséggel”.

Gyergyóalfalú.

Február 23-án volt Gyergyóalfaluban a „Kath. népszövetség” alakuló gyűlése.

Nem céloz jelen alkalommal dicsériadákat zengedezni gyűlésünkröl, nem a szereplökröl; nem akarok jó magyar mintára a szívekhez, hanem inkább bajor mintára az észhez szólani.

Elmondom a száraz tényeket leginkább tanulság céljából. Elmondom, hogyan is történt a mi szervezkedésünk.

Miklós István szeretett plebános urunk megelőző vasárnapokon prédikáció után egy-egy pár szóban felemlítette a „Kath. népszövetségét”, olyan formán és oly módon, ami nem mindenkinek szokott épen úgy sikerülni, mint a mi plebános urunknak. Azután találkoztunk az atyafiakkal a templom körül, a temetéseken, a gyűléseken stb. . . . s egyet-mást mondogattunk, nem volna-e jó valami ilyen meg ilyen féle?! A napokban meg kapóra jött a dolognak épen nem tárgytalan felemlítése, mert egy zsidó ügynök most esapta be az atyafiakat a mi tudtunk nélkül fejenkint 11—11 korona erejéig, mi az egész községben vagy 4000—4500 koronát jelent.

Igy amennyire lehetett, felkeltettük az érdeklödést és vecsernye után vagy 600—700 ember jelenlétében megtartottuk a gyűlést az iskola udvarán.

Ez alkalommal egyedül a plebános urunk

beszél; és pedig azért ő és nem idegen és nem sokan, mert specialis viszonyaink között ő ismeri hivatását és ő tudja, mit és hogyan kellett mondani nekik.

És beszélt mint híveinek, mint atyafiaknak, mint vereinek, mint gyermekeinek: a gondos édes atya szeretetével és őszinteségével, tisztán, világosan. — Ha kimentek földjeikre, ha kimentek erdősegeikre, ha vallási vagy polgári jogaitokat és kötelességeiket akarják gyakorolni, mindjárt láthatják, hogy új világba jutottunk. Tehát életmódunkat, gondolkodásunkat ez új világforgáshoz kell alkalmaznunk. És helyesen akarják-e ezt tenni? Akkor egyenkint hiába ne próbálkozzatok, mert eddig is ez volt megölötök! Egységben az erő!!

— Támadják hitünket, hazánkat, vagyónkat.

Egyesülnünk kell, mert csak így tudjuk kifogni a csapásokat, csak így tudunk helyesen és erőteljesen haladni, csak így tudunk az ellenségekkel szembeállani és majd győzni. S mindezt elérhetjük a „Kath. népszövetség”-ben. Példa rá Bajorország népe . . . Azután ismertette a „Kath. népszövetséget” épen úgy, amint itten kellett . . .

— A tettek mezejére leptünk, s ezért egy korona is kell. De azért nekünk nem a korona a fő, hanem az ember! Egész emberek kellene, kikkel csatákat lehet megvívni! Azért aki velünk akar tartani, most iratkozzék be a „Kath. népszövetség”-be!!

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után előlépett Páll Albert tanító és kijelentette hogy a Közs. hitelzövetkezet igazgatósága a Hitelzövetkezet tagjai helyett ezen esztendőre az I. kor. tagsági díjat kifizeti.

Lelekedő eljenzés tört ki e jótékony ajánlatra és megkezdődött a beiratkozás, és a múlt évi mustármag — a 18. — 304-re szaporodott.

Nehéz a munka, de biztató a siker!

Azért csak Isten szent. nevében előre!

Sárpatak.

Nagy István sárpataki lelkes kis hitközségének élen kibontotta a népszövetség zászlóját, s mindjárt meg is alakult a helyi csoport több mint 30 taggal.

Követésre méltó példa a nagy kath. hitközségek, főleg a tiszta kath. községek számára.

Baróth.

Március első napján a szószékről jeleztük a népnek, hogy mi van készülöben és ugyan ekkor egy sereg népszövetségi iratot osztottunk szét, hogy olvassa mindenki. 8-án az esperes a szent. beszéd után ünnepélyesen meghívta híveit az iskola nagy termébe.

A felhívásra nagyon sokan jelentek meg (kár volt, hogy az iskola nem fogadhatta meg az egésztest!) Ezután az esperes fellépett az emelvényre s atyai szavakkal irta le a mai társadalmi nyomoruság helyzetét. S azután ebből reá mutatott a népszövetség megalakításának feltétlen szükségére. Végre felkérte a helybeli káplánt, mint régi tagot, hogy ismertesse a népszövetséget és főképp a népszövetség által nyújtott jogvédelmet. A káplán az esperes úr kérdésére beszélt a kijelölt pontokról és ezzel zárta be beszédét: Isten s az egyház akarja, hogy megalakítsák a népszövetséget — és önök mit akarnak!? A jelen voltak egy lélekkel kiáltották: mi is azt akarjuk. No tehát a szó után lássuk a tetteket — álljanak be a népszövetségbe! És 60 taggal megalakult a kath. népszövetség.

Erzsébetváros.

Az erzsébetvárosi latin szertartású róm. kath. egyházközség tagjai, derek lelkészek hívására, f. hó 8-án rendkívüli közgyűlésre gyűltek össze, melynek egyedüli tárgya a Népszövetség megalakítása volt. A szép számban egybegyűlt tagokat Steinhauer Ferenc lelkes üdvözölte, tartalmas beszéddel esetelre előtűnt a kath. öntudat szükségességét.

Majd lovag G. Fehrentheil Henrik, állami főgimn. tanár ismertette a Népszövetség célját és szervezetét s lelkes szavakkal buzdította a hitközség tagjait, hogy sorakozzanak mindnyájan a Püspök úr Ö Nagyméltósága kibontotta zászló alá s alakítsák meg Erzsébetvárosban is a Népszövetséget. A főhívnáskan meg is volt a kívánt eredménye: a jelen volt tagok egytől-egyig aláírták a kitett ívet s nyomban meg is alakították a szövetséget Teljesen egyhangú választás alapján elnök lett: Steinhauer Ferenc, igazgató: lovag G. Fehrentheil Henrik, jegyző: Kolombán Ágoston. A tagok számát, mivel az aláírás még folyamatban van, csak jövő számunkban fogjuk közölni.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Püspök urunk ma esütörtökön Kolozsvárra utazott az igazgatótanács ülésére, onnét pedig Budapestre megy, hol pár napot tölt. Herczeg Hohenlohe Klodvigné mult pénteken eltávozott városunkból. Jóságos szívével, leereszkedő nyájasságával megnyert mindenkit, ki vele csak pár szót is váltott.

— **Balázs Ferenc** főesperes, torjai plebános súlyos természetű rheumájának gyógykezeltetése végett az országos hírű segesvári kórházban tartózkodik.

— **A kegyelmes püspök úr**, ki mélyen a szíven viseli a tanulóifjúság nevelésének ügyét, március hó 8-án szentmise után a gyulafehérvári főgimnázium tanulóihoz igen épületes eszkhortációt tartott mintegy a közeledő szentgyakorlatokra való előkészületek. Olyan leereszkedéssel és izzó szeretettel beszélt, mint gyermekeihez a legjobb atya. Atyja is ő főleg a gyulafehérvári tanulóknak; lelkijátja közel 200 kath. tanulóknak, kik közül naponként számosan, némelykor 50—60-an keresik fel mint lelki vezetőjüket a gyóntató székben. Hétfőn pedig több osztályban hivatalos iskolaiotgatóst végzett.

— **VI. számú püspöki körlevelé.** Püspök urunk ez alkalommal több pápai rendeletet közöl. A plebánosi vizgák idejét május 19. és 20. szeptember 22. és 23. napjaira tűzte ki. Pályázatot hirdet március 15-ig bezárólag a karefalvi plebániára.

— **Gimnáziumunk ifjúsága** 12—15-ig az üdvösség napjait tartja. Segíti és vezeti őket P. Faludi István jezsuita atya.

— **Hitközségi közgyűlés.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség folyó hó 8-án vasárnap délelőtt 11 órákor a városháza nagytermében Zomora Dániel plebános, prelátus kánonok elnökelete alatt közgyűlést tartott, a mely alkalommal Péter János dr. főgimnáziumi tanárt egyhangulag a hitközség algonokává választották meg.

— **Március 15-én** Segesváron a magyarság a szabadság ünnepét lelkesen fogja megülni. A vármegyeháza előtt fölállított Petőfi szobor előtt az ünnepi beszédet Rass Károly gyulafehérvári főgimn. tanár fogja tartani. Az énekszámokat a róm. kath. elemi iskola növendékeinek három szólalmú kara tölti ki. Este „1848. Hadak útja” c. látványos színművet

adják elő a „Polgári kör” műkedvelő tagjai, amelyhez jelmezeket Budapestről szerzett a rendezőség, s amelyre nagy előkészületeket tettek már.

— **Papi konferencia** volt pénteken a papnövélde kápolnájában d. u. 5-kor. A főpásztor kegyes szavakkal emlékezett meg az elhunyt százfenesi papról, majd a lelki tönkrejutás okait fejtegette.

— **A pápa jubileumi ajándék tárgyaira** nézve a központ következő felhívást intézett az összes oltáregyletekhez: „Főtisztelendő Igazgatóság! Minthogy az „Oltáregyesületi Lap”-ban ismételtlen hirdertem a Pápa jubileumát és az egyleteket adakozásra hívtam fel, de kevés lett a fogantja, most alkalmat nyujtok rá, hogy az egyletek bármilyen csekély adománnyal is hozzájárulhassanak a jubileumi ajándéktárgyokhoz, mert egyetlen egy oltáregyletnek sem szabad e mozgalmól elmaradni. Szíves adományukat alázattal kéri Gyulafehérvár, 1908. március hó. Soóthy Gyula, egyházmegyei igazgató.

— **Lelki gyakorlat.** A központi oltáregyletünknek a kegyelmes főpásztor gondoskodásából ft. Faludi István jezsuita atya lelki gyakorlatot tart. Kezdődik márc. 15-én este 5-kor és végződik 18-án reggel 8-kor közös szent. áldozással.

— **Böjti ájtatosságok Segesváron.** A husvéti szentgyónást megelőzőleg április 9., 10. és 11-én a segesvári hívek számára rövid lelki gyakorlatokat fog tartani Nagy István sárpataki lelkes. Ugyanazon napokon a sárpataki hívek számára Meisler József szentségi tanácsos, segesvári plebános fog lelki gyakorlatokat tartani.

— **A gyulafehérvári kath. Legényegyesület** március hó 8-án tartotta évi rendes közgyűlését a tagok nagy számú részvétele mellett. R a s s Károly elnök részletesen vázolta az egylet 1907. évi működését, mely folytonos fejlődést mutat. Úgy rendes, mint pártoló tagjainak száma egyre növekedik. A tagok tömegesen látogatják az egylet helyiségeit, egymást kölcsönösen buzdítják a jóra, nemesre s műveltségükben folyton gyarapodva reményt nyujtanak, hogy a jövőben annál képzetesebb iparos osztályunk fejlődik. Az egylet rendezte népszerű előadások és szindarabok néyenesen sikerültek, azokon nagyszámú és előkelő közönség jelent meg, végre az egyletnek szép jövedelmet is hoztak. A tagok részt vettek a szentgyakorlatokon, némkülömben vasárnap számukra az egylet elnöke sztmisést mond. Most tavasszal az egyleti oktatást is megvalósítják; lesznek tanfolyamok a rajzból és könyvtelből. H i n g e r József egyleti pénztáros jelentése szerint az összes vagyon 6280 korona; a mult év S16 korona tiszta jövedelemmel végződött. S z i l á g y i József jelentése szerint a könyvtár 416 munkából áll, 650 kötet s 420 füzetben, közel 800 K. értékkel. A tagok a könyvtárt gyakran és sűrűn használták. A tisztikar megválasztásával a választmány maradt a régi, alelnöknek is ismételtlen és egyhangulag B a u m a n n Arnold urat választották. Az egyesületnek buzgó elnöke R a s s Károly újból egy üdvös eszmét pendített meg, midőn indítványozta, hogy a legényegylet teljes egészében beáll a Katholikus Népszövetségbe, működését a népszövetségével egybefűzi, miáltal egyszerre vagy 80 új tagja lett a helyi népszövetségnek. Így a két egyesület karöltve működésével még szebb eredményekre jogosít a jövőben.

— **Az Eucharistia-társulattól.** Ez év kezdetével a hanyag tagok a társulattól töröltettek. A társulat „Értesítő”-je szerkesztésége Gyórból azonban azt irta: ohó, ez így nem maradhat, hisz ezek a törölt tagok az Értesítő díjjal tartoznak s hogy én ezt szedjem be,

külömben ők postai megbízással szedik be az értesítő díját, évente 1 K. 20 fillért. Ime a törölték száma és hátrálek: Egy éves hátrálekosok: 53, 826 56, 521 38, 747 56, 687 32, 299 54, 594. Két éves hátrálekosok: 51, 229 78, 218 50, 613 70, 829 60, 922. Három éves hátrálekosok: 75, 898, 41, 761 70, 815, 57, 436 55, 391 53, 837. Négy éves hátrálekosok: 50, 344 Gyfv. Öt éves hátrálekosok: 71, 190. Hat éves hátrálekosok: 50, 623 O. D. Ms. 50, 689 70, 802. Hét éves hátrálekosok: 54, 529 53, 834. Mi szivesen követtük a hátrálekot, hogy a postai kellemetlenségek kerülve legyenek. Jövő számban a társulati tagok hátrálekát mutatom ki.

— **A farsangi ünnepek.** Prédikál a káplán ötvened vasárnapján s inti a híveket, hogy ne hódoljanak a Bachus-ünnepekből maradt pogány szokásnak, a féktelen mulatozásnak, hanem három napi szentségimádással engeszteljek Istent a sok megbántásért, amivel e napokban illetik mindenütt. Reggel, húshagyó hétfőn nagy haranggal harangoznak. Hivatja a plebános a harangozót és kérdi, hogy miért ez, holott nincsen ünnep.

— Tegnap azt perédikálta a főtisztelendő káplány úr, hogy ünnep van, most van a szent Bankusok napja, — feleli a sekrestyés.

— **Salvator.** A hirdetésnek nagyon egyszerű és csalogató módja. Városunkban ugyanis a Hungária szálló ablakában nagy betűkkel egy plakát függ e felirással, Salvator. A korzó férfi és hölgy közönsége találgatta, mi legyen az? Megfejténi nem tudtak. Végre két vállalkozó úriember bemege a kávéháza s kérnek Salvator... Kiváncsian várják, mit hoz a pineér, s végre előtűk áll a rejtvény két kidugaszolt sörös üveg alakjában.

— „**Sirolin-Roche**“ a creosot-gyógykezelésnek teljesen új útát nyitott, mivel ugyan maga is creosot-preparatum, de teljesen méregmentes és kellemes ízű. Tüdő- és gégetuberculosisnál tehát legjobban ajánlható. Az orvosok egybehangozva nyilatkoznak annak kiváló jó hatásáról ezen súlyos betegségek ellen. „Sirolin-Roche“ minden gyógyszerárban kapható.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Havi közlöny** a lelkipáztörködés elméleti és gyakorlati kérdései körében. (Szerkesztő: dr. Kovács Sándor, papnevelde, Temesvár.) Bámulatos élénkséggel és tartalomossággal szerkesztett lap; a legjobb meggyőződéssel ajánlhatjuk a Föt. papságnak; gyakorlati kérdéseivel különösen a kezdő fiatal papoknak biztos és praktikus vezető, általában pedig elméleti része a kath. pap előtt mindig fontos és mindig időszerű tudományos, dogmatikus, pasztorális kérdésekkel foglalkozik. „Irodalom“ rovatában könyvismertetések, bírálatok, „Személyzeti hírek“-ben egyházmegyei hírek ad. Megjelenik minden hó 25-én; ára egész évre 10 korona, félévre 5 korona.

* **Népiratkák.** Rossz irodalom s erkölcstelen újságcikkek ellenében egyetlen fegyver a becsületes könyv és a nemes eszméket szolgáló sajtó. Amint kívándorlásra tudja csábítani, nemzetfogyasztó egy gyermekrendszerre vagy erkölcsstelen életre tudja kaptatni a falvak egyszerű gyermekeit a sok könyv és újságikkal, éppen úgy ki is gyógyíthatják őket mindezen szellemi bajokból ugyanezen eszközök, csak tudjanak velük bánni, akik az orvoslásra vállalkoznak. Épen

a kívándorlás nyomorúságait, a sok gyerek sok hasznát s a városba esalt és rossz útra tért falusi leányok szomorú sorsát rajzolja élénk színekkel a Szent-István-Társulat mostanában megjelent három népiratkája. A kívándorlókra Amerika bányáiban és gyáraiban váró rettenetes sorsot drámai erővel ismerteti Kacziány Gézának — kinél kevés magyar ember ismeri jobban Amerikát — Magyar rabszolgák Amerikában című füzete. A kívándorlói ügynökök ravasz fondorlataitól kezdve egészen az amerikai bányák és gyárak embertelen hóhérmunkájáig s e hóhérmunka alatt összerokadó munkások csúfos haláláig lépésről-lépésre kíséri az új világba induló új Szedresiek élete folyását s az itthoni nyugodt élet után ott künn reájuk váró bajokat oly megrázó hűséggel festi, hogy a mely faluban elterjed a füzete, onnan ugyan hiába toboroznak rabszolgákat az amerikai dollárkirályok millióinak gyarapítására. Tévedt leány se kerül a nagyvárosok utcáira azokból a falvakból, ahol az iskolában, népkörben vagy a hosszú estéken otthon elolvassák a másik népiratkát, amelynek címe: Szep Rozál romlása s csúffá teszi a gyermekéldás ellen hangzózatni szokott kifogásokat a Sok gyermek — sok áldás című füzetecke. A két elsőnek 20—20, a harmadiknak 16 fillér az ára, de semmiféle pénzzel sem lehet megfizetni azt a nagy erkölcsi hasznot, mely ez olvasmányok nyomán a lelkekben támad. Szent keresztüti és más ájtatossági gyakorlatok Krisztus kinszenvedéséről és haláláról. 40 lap. Ára köve 20 fillér. A megrendeléseket a Szent-István-Társulat könyvkereskedésébe (IV., Keckeméti utca 2.) vagy könyvkiaadóivatalába (VIII., Szentkirályi-utca 28.) kell intézni s tömeges megrendelés esetén másféle hely jelentékeny árengedmenyt ad a füzetek megrendelőinek.

BÖNGÉSZET.

A **legnagyobb orgona.** Olvasóink közül bizonyára többeket fog érdekelni az, hogy hol van a világ legnagyobb orgonája. Hát bizon ezt nem az óvilágrésekben kell keresnünk. Ausztrália a hazája. Tulajdonképpen a saint-louisi kiállításra készítettek s innen szállították Ausztráliába, Sidneybe. Száznegyven regisztere van és tízezer sípja. Az orgonák királya öt külön orgonából áll s így mindeniken külön-külön is lehet játszani.

Igen természetesen az öt külön orgonát össze is lehet kötni, s így aztán az egész működik; de akkor öt orgonistának kell egyszerre játszania s ilyenkor oly hatalmas hanghullámok keletkeznek, hogy a templom ablakait nyitva kell tartani, mert különben betömréne. Tizenöt elektromos fújtató adja a levegőt, s szintén elektromos erő működteti az egész szerkezetet. Elkészítésének és felállításának egész költsége félmillió korona volt.

Irodalmi furcsaságok. Egy igen tekintélyes „szépirodalmi, művészeti és társadalmi képes hetilap“-nak régi száma akadt a kezembe. Talán el sem olvastam volna, de egy néhány sora ceruzával alá volt húzva s a márgóra ugyancsak ceruzával ez a valami volt írva: hm!

Ugyanennek a lapnak egy másik számában ezt a szerkesztői üzenetet olvastam: „P. I. m. a. e. u. l. a. a. Az elbeszéléseknek ez a fajtája majdnem klisészerű. Eltevelyedett leány, öngyilkosság, mentők, kórház, apáca, a leány beszél, az apáca beszél, a leány meghal, az apáca imádkozik. Minden szó, minden helyzet, minden fordulat iszonyuan sablonos. Nem tudjuk megérteni, hogy intelligens ember, hogy veheti komolyan a zilyes-

mit. Enyhítő körülmény legföljebb az lehetne, hogy írója még innen van az érettségén.“

Kiváncsi voltam tehát, mi lehet az a kicezuzott hely. Birálat-féle volt; a címe: Bródi Sándor, az írója Mikszáth Kálmán. Ezzel talán egészen tartalma és története meg volna mondva a két hasábos kis cikknek.

Mikszáth nyakra-főre dicséri Bródit, mert ez Zóliákkal rokon, „sötét, mogorva epizódokat keres s gúnyt és epét kever azokba“ — a tiszteletnek-e vagy minnek hangjával merész embernek nevezi, mert „a magyar ösöket is embernek merete bemutatni, nem tűrhetvén az őshazugságokat, mintha a Bánk-bánok, Nagy Lajos királyok örökké csak szaválnának, kardjukat csörgetnek s a tableaukba állítva járnának kel-nének egyik ajtón ki, a másikon be“. Közben maga Mikszáth úgy dobálódik a maga elméncségekivel, mintahogy a pódium büvészei szokták szájtató publikumuk előtt a pénzt kabát ujjukból, gomblyukaikból kirazni. („Tárgyait a mindennapi élet jelenségeiből veszi, de nem jár a kitaposott utakon — hiszen az emberek nem szeretkeznek örökké, némelykor adót is fizetnek.“ „A közönség még kiskorú ahhoz az igazsághoz, hogy például Petur bán is kendővel köti át a füleit, ha a foga fáj.“

Ecce, Bródi merész ember, Bródi nagy ember, mert ő meg merete mutatni, hogy a Petur bánok mit csinálnak ha a foguk fáj!

No! iszen — micsoda irodalom az, melynek bekötött fülv Petur bánok, gyomorfájástól görnyedező Nagy Lajosok, horkoló Bánk-bánok a szereplő személyei!? Igazán Bródi-irodalom.

Külömben, de gustibus non est disputandum. Egy vidéki színpadon előadták „Bánk-bán“-t. A földszinten előkelő közönség, a karzaton a megszokottak. Ment-ment a darab, végre elérkeztek ahhoz a jelenethez, hol Bánk a Melinda holttestére borul, mellette áll a kis fia is. A jelenet megható, a földszint megható, itt-ott előtörő könnyek, zsebkendő stb. A karzat közönsége azonban az egész jelenet alatt rettenetesen uata magát, — nem tetszett neki. A Bánk-bán kis fia azonban semmiképp sem találta zele magát a helyzetbe. Mosolygott, forgolódott, szinte nevetett. Oda somfordált melléje egy szereplő s — megcsipte a kis Bánkot. Ennek egyszerre szögletesre formálódott az ábrázata s szegegni kezdett. Teljes volt tehát mindenképen a milió, teljes kellett volna legyen a hatás is. Igen ám, de a karzaton észrevették az államesinyt s lett erre óriási — nevetés. Ez már tetszett. Et ita porro.

TAN- ÉS NEVELÉSÜGY.

Udvarhelyi espereskerületi rk. tanítóegyesület

sővidéki fiókköre márc. 16-án a szabadság ünnepének 60 éves évfordulója alkalmából a székelyszentkirályi iskolában gazdag és változatos sorrenddel, diszgyűlést tart.

Ifjúságunk lelki állapota igaz világításban és a kongregáció.*)

Ha valaki a mai ifjúság lelki világába tekint, nem lehet, hogy szívében el ne szomorodjék. Sötét a kép, melyet ott talál. A társadalom kiesinyített képe. Eme belső sötétségnek árnyéka látszik meg egyszer-egyszer a világvetítő felületén. Itt is, ott is ifjú emberek üngyilkosságáról szól a híradás. Fel kell a legfáslul-

*) Mária kongregáció havi jeles folyóiratból (Szerk. Bús Jakab S. J. Budapest, VIII. Mária utca 25. 2 K.) vesszük át e kitűnő cikket.

tabb kebelnek is jajdulnia eme hírek hallatára s valóban, napilapjaink sorra szót emelnek e köros jelenséget illetőleg. Keresik a megdöbentő tünemény okát és szinte egymásra liciálnak merészebbnél-merészebb elméletek felállításában. Pedig az igazi okot vagy nem látják, vagy ami valószínűbb, uem akarják észrevenni.

Az ifjúság laza, változékony lelkiállapotának tisztán a vallásos érzület megingása az oka. Jóllehet rövid idő állt eddig rendelkezésemre, hogy a gyermek lelkületét illetőleg tapasztalatokat gyűjtsek, a fenti állítást már eme néhány esztendő eredménye nyomán is igazolva látom.

A kor növekedtével arányban terjed az ifjúság között a vallási közöny és hitelenség. Az alsó két osztályban veti fel legkevésbé a baj fejét. Az első osztály gyermeke jobbára még maga az ártatlanság. A második osztályban már nyomukban lappang annak az iránynak a csirája, mely a vallást nevétségnek véli, feleslegesnek tartja. A negyedik és ötödik osztály serdülő ifjából kitör azután az addig lappangó ferde érzület. Ez a gyermek lelki világa fejlődésének általános képe, melyből mindenesetre még számos a kivétel, de szinte, csak kivétel!

A vallásos érzület megromlását pedig maga a társadalom okozza. Napjainkban a gyermek kiskorától kezdve társadalmi életet él, részese a mi romlott, vallásellenes napi életünknek. Részt vesz a felnőtték társaságában s ott nem hall semmi mást, mint mind annak gunyolását, a mit hitoktatói szentként állítottak szemé elé. Része a családi összejövetelek könnyűvél, felületlen eszmecsereinek s annak hatása kiemelkedő nyomot hagy lelkében. Igyekezik ő is felnőttek látszani, úgy beszélni, mint azoktól hallotta. Hősiességnek tartja az öngyilkosságot, mert a nagyok annak tartják, egyedül igaznak a vallástalanságot, az egyházi rend gyalázását hasonló források nyomán. Voltak idők, midőn a gyermekesereg el volt különítve a felnőttek társaságától és akkor nem voltak idegbeteg gyermekek, midőn a jövő reménye nem élvezte szülőivel együtt a jourokat és ekkor nem volt ifjú, ki életét eldobta volna. Sajnos, hogy az ifjúság társadalmi szereplése vidéken még jobban ki van fejlődve (tisztélet a kivételeknek, hol az iskolai elüljáróság lehetetlenné teszi), mint a fővárosban. Vidéken hiányzik a számbavehető felserdült ifjúság s azok helyét a bálban, jourokon, korzon stb. a felsőgimnázisták foglalják el. Egy hetedikének vagy nyolcadistának több a gondja az udvarlásra, mint komoly tanulmányaira.

Az ifjúság lelki hanyatlásának második oka olvasmányainak tanúsága. Nem fogok e pontnak tárgyalásába részletesen belebeocsátokni, csak röviden akarok néhány megjegyzést kockáztatni. Hallatlan az a könnyelműség, mellyel szabad kezet engednek ifjúságunknak olvasmányai megválogatásában. Az iskolában is számos olyan művet kap a tanuló kezébe, mely a vallástalanságot és könnyű gondolkozást hirdeti szerkezeti és stilisztikai tökéletessége alatt. Az ifjú pedig kíváncsi és izgalmakat kereső lelki életénél fogva elsiklik a szép nyelvezet és magyaros kifejezések felett, nem veszi figyelembe a mesteri elrendezést, hanem annál élelkebben kap a pikáns, a kétértelmű, a vallástalan után. A háznál még kevésbé ügyelnek az ifjú olvas-

mányaira, sőt nem egy szülő maga ad káros könyvet gyermeke kezébe. Sokan megengedik, hogy a tanulók újságot olvassanak, sőt fölőszepbenzükből engedelem nélkül is megszerzik a szennylapok termékeit és mohón szívják magukba azok léha szellemét. Különösen, ha valami „érdekes” szenzációnál rántják le a leplet.

A korszellem pedig vakon hisz a lapok csinálta „közvélemény”-nek; és ennélfogva mindenkinek és különösen a sajtónak százszor több hitele van az ifjú előtt, mint tanárjának, „a ki csak butítani akarja.”

Harmadszor a színházak látogatását említhetem az ifjúság romlottságának kútforrásául. Ebben a tekintetben a társadalom bünt követ el a gyermek lelki világával szemben. Nincsen romlott darab, melyben a gyermekek egész hadát ne látnók! És a mit a gyermek, az ifjú a társaságokban csak sejt, olvasmányában olvas, azt a színpadon cslekedni látja követhető példányképül. És hogy a példa ragadós, azt mindenki látja, aki nyílt szemmel néz a világba. Talán szükségtelen említenem, hogy legújabbban a „mozik” még a legszegényebb ifjú előtt is megnyitották a „felvilágosítás” édenének kapuit.

Szeretném látni azt az embert, a ki ilyen körülmények között csodálkozik az ifjúság megrendült vallási érzületén, részben kielt blázirtásán. Mert mi az, a mi ellensúlyozza a világ pusztítását? Megtehetné a család, ám ő is pusztítani segít — az átlagról beszélek — avagy közönyös. Az iskola tanít és nem nevel. Egyébként is gyenge, mert kevés a tanuló előtti tekintélye. Több ott a sajtó, a közvélemény! Ha ellenáll, a sajtó sztrejkre tanít és a mai tanuló a sztrejktől sem riad vissza. Ha büntet, a megsejtődött lélek a halálba menekül, mint azt a regényben olvasta. Nem az iskola szigorúsága, brutalitása a tanulók öngyilkosságának oka, mint azt az „Esti Ujság” szeretné hirdetni, hanem mindaz, amit a fentiekben fejtegettem.

Tehát nincs védelem e szétzilással szemben? Mindenesetre a tözsgyökeres orvoslás az egész társadalmi élet megváltoztatásával járna. Erre a lépésre hol a remény? . . . Egyelőre az ellenszert minden egyes lélekben külön-külön kell alkalmaznunk a vallásos érzület ápolása útján, megszakítás nélkül a legkisebb kortól a nagyvilági élet küszöbéig. Hozzá kell férnünk a gyermek lelkéhez s megóvni, támogatni roskadozó oltárait. Az iskolában azonban erre sem hely, sem idő. A mentés munkáját a Mária-kongregáció biztosítja.

Hogy évről-évre szaporodik hazánkban a középiskolai kongregációk száma, mutatja, hogy fontosságukat mindenütt felismerték. A gyakorlat tör pácát a kongregációk mellett. Helyes irányban vezetett kongregáció működése megkönnyíti az iskola fegyelmező munkáját. A kongregánistákon bizonyos komolyság, jórávaló hajlandóság látszik. Az előadásra nézve pedig szintén jótékony befolyással van, a mennyiben számosakat buzdít nagyobb tevékenységre csak azért, hogy méltó lehessen Mária leventéi sorának gyarapítására. Néhány esztendő alatt véleményem szerint már érezhető lesz az egész iskolázás terén a kongregációk áldásos hatása. Meg vagyok győződve, hogy amint egy ízben már nagy szerepet játszottak a kongregációk

hazánk történelmében, a jövő nagy küzdelmeit ismét a kongregációk fogják eldönteni. És a jövő diadala lesz a Mária-kongregáció legnagyobb eredménye.

Kerekyártó Árpád,
főgimn. tanár.

Uj házasságügyi rendelet.

(Folytatás.)

3.

„X. Pius pápa ő szentsége hallani akarta az egész egyházjog rendezésével megbízott jogügyi tanácsnak véleményét is, valamint azon főmagassági bíborosok szavát is, kiknek a jelzett egyházi törvénykönyv elkészítése ügyében külön megbízást adott: kik is ezen célból, valamint a tridentit szent zsinat magyarázó testülete is igen sokszor értekezletet tartottak. Szentsége atyánk mindezeknek véleményét meghallgatván, a tridentit szent zsinat magyarázó testületének meghagyta, hogy olyan rendeletet adjon ki, mely magában foglalja azon törvényeket, melyeket biztos tudással és érett megfontolással jóváhagyott, melyek a házasság és jegyváltás ügyét ezután szabályozzák és azoknak létrejöttét üdvössé, bizonyossá és rendessé teszik.

A tridentit szent zsinat magyarázó testülete ezen apostoli magas meghagyás végrehajtása céljából jelen leveleiben a következőket határozza és rendeli el.”

Ma g y a r á z a t. X. Pius pápa az egész egyházjogot rendezni akarja, vagyis olyan egyházi törvénykönyvet akar készíttetni, melyben minden ma érvényben lévő egyházi törvény könnyen fellelhető; mert jelenleg az egyházi törvényeknek igen nagy halmazában vajmi nehez az érvényben lévő és kötelező törvényeket föltalálni. Az igen hasznosnak ígérkező munka elkészítését egy nagy tudósokból összeállított jogügyi tanácsra bízta, s ezen tanács munkálkodásának elősegítésére és felülbírlására még külön bizottságot alakított a bíboros főpapok közül. Mivel a jegyváltás és házasság ügye igen fontos és kényes, az idevágó egyházjogi szabványokat nem lehet elhírtelenkedve megváltoztatni. Ugyanazért a változtatásra vonatkozó törvényjavaslatot X. Pius pápa ő szentsége kiadta uvezett jogügyi tanácsnak és bíboros bizottságnak meghányás-vetés végett s azután hozzárdó véleményadás végett, melyek azután ezen igen sokat tanácskoztak, valamint a tridentit szent zsinat magyarázó testülete is, mely a törvényjavaslatot készítette. Ő szentsége mindeik testületnek véleményét meghallgatván és megértvén, a nagy megfontolással elkészített javaslatot elfogadta, törvényvé tette és a tridentit szent zsinat magyarázó testületének megparancsolta, hogy azt adja ki, mert ezen törvény által a jegyváltást és házasságot a jövőre nézve mindenképpen szabályozni akarja, megszüntetvén az eddigi sok bizonytalanságot, zavart, késedelmet, sőt veszedelmet is. A tridentit szent zsinat magyarázó testülete ezen rendeletet ki is adta. Az új rendeletet az alábbiakban közöljük, mert az előbbi részek csak bevezetések voltak a most közlendő új rendelethez.

„I. A jegyváltásról. Ezentúl csak azon jegyváltás lesz érvényes az egyház előtt és csak

Tüdőbetegségek, hurutok, szamar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlv.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálunk, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffman-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, effleji izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendeletre a gyógyszerárakban — Ára üvegenként 4.— korona.

annak lesz kánonjogi ereje, melyet a jegyváltó felek írásba foglaltak és mindketten aláírtak és a melyet aláírt még azonkívül vagy a lelkész, vagy a megyés püspök, vagy legalább két tanú.

Ha mindkét fél, vagy egyik fél irástudatlan, azt a jegyváltásról felvett írásban meg kell jegyezni; azonkívül hívní kell még egy tanut, ki a lelkéssel, vagy megyés püspökkel, vagy a fent említett két tanuval a jegyváltásról felvett írásbeli okmányt aláírja.

Ma g y a r á z a t. A tridenti szent zsinat a jegyváltást is bizonyos határok közé szorította, mert azelőtt jogi következmények tekintetében tulságos terjedelmű volt. Kiterjedett ugyanis a negyedik fokig és bontó akadályt képezett, melynek neve köztisztességi akadály volt.

És még az érvénytelen jegyváltás is tekintetbe jött. A tridenti szent zsinat kimondotta, hogy az érvénytelen jegyváltást semmibe sem kell venni, az érvényes jegyváltásból pedig csak az első fokig terjedő köztisztességi bontó akadály származik, minek következtében például az egyik jegyes a másiknak anyjával, nővérel vagy leányával, illetve apjával, fivérével vagy fiával érvényes házasságot nem köthet éppen a megelőző jegyváltás miatt. A tridenti szent zsinat megállapította tehát az érvényes jegyváltás erejét és jogi következményeit, de a jegyváltást semmi formához nem kötötte. És emiatt akár tanuk előtt, akár tanuk nélkül, akár pap előtt, akár pap nélkül jött létre a jegyváltás: érvényes és kötelező volt. A jegyesek le voltak egymásnak kötve és a jegyesi hűséget egymás iránt bűn terhe alatt kötelesek voltak megtartani; és ha egyik fél a jegyváltás dacára mással is jegyet váltott, a második jegyváltás eo ipso érvénytelen volt, a hűtlen jegyest pedig arra kötelezték az egyház, hogy törvényes jegyesével kössön házasságot. Ha azonban ez nem látszott célszerűnek, akkor a hűtlen jegyes köteles volt a megsalt jegyesnek minden kárát megtéríteni. Azonban az elhagyott jegyesnek elsőfokú névrokonaival semmi szin alatt érvényes házasságot nem köthetett, még akkor sem, ha az netalán meghalt volna.

A könnyen köthető jegyváltásból az embernek könnyelműsége és lelkiismeretlensége miatt igen sok baj és veszedelem származott, különösen a nőkre nézve. Ugyanazért némely egyházmegyében, különösen Spanyolországban, a nagy bajok elhárítása végett a püspökök a jegyváltást bizonyos formákhoz kötötték, például hogy a jegyváltás két tanú előtt, vagy az illetékes lelkész előtt jöjjön létre. Azonban, ezen részleges intézkedések csak egyes egyházmegyékre születtek, a bajok és zavarok pedig az egész egyetemes egyházban megvoltak. Ezt az általános bajt akarta tehát megszüntetni X. Pius pápa ösztönsége, mikor a most értelmezett rendeletében kimondotta, hogy csak az a jegyváltás fogadható el érvényesnek, mit a házasságra készülő felek írásba foglaltak és mindketten aláírták és a mit azonkívül még aláírt az illetékes lelkész, vagy az egyházi főhatóság, vagy legalább két tanú. Írásba foglalt jegyváltás kívánatik tehát ezután, de ez is csak úgy érvényes, ha a felek mindketten aláírták. Még ez nem elég. Alá kell azt írni az illetékes lelkésznek is. Ha a megyés püspök, vagy püspöki helyettes aláírja, akkor nem kell a lelkésznek aláírni. Ha a püspöki szék üres, akkor a vicarius capitularis azaz káptalani helynök aláírása elegendő. A rendeletben loci ordinarius van, mely kifejezés az egyházmegyei főhatóságot jelenti, vagyis magát a rendes egyházmegyei püspököt, akadályoztatása esetén a püspöki helynököt; püspöki széküresedés esetén nyolc napig a székesegyházi káptalant, azután pedig

a káptalani helynököt. Ha sem a főhatóság, sem a lelkész bármilyen okból nem írhatja alá az írásba foglalt jegyváltást: akkor ezek helyett aláírja két tanú és akkor már az úgy rendben lesz, vagyis a jegyváltás érvényes, miből aztán a fentemlített kötelezettségek és akadályok származnak. Előfordulhat azon eset, hogy a házasságra készülő felek közül egyik nem tud írni; sőt megtörténhetik, hogy egyik sem tud írni s e miatt részükre az aláírást hiába kívánjuk. Erre az esetre is számított X. Pius pápa Ösztönsége s éppen azért elrendelte, hogy mikor a felek egyike sem tud írni, vagy csak egyik fél tud írni, akkor ezt a körülményt a jegyváltásról felvett írásban fel kell jegyezni és hívní kell egy tanut, ki az írni nem tudó felt vagy feleket saját aláírásával helyettesíti. Azonkívül ezen esetben is alá kell írni a jelzett okmányt még az illetékes lelkésznek, vagy az egyházmegyei főhatóságnak, vagy ha ez bármilyen okból elmarad, akkor még két tanunak és csak akkor lesz rendben a jegyváltás ügye. Ez tehát a jegyváltás ügyében nagy ujtítás.

CSARNOK.

A székelyföldi kepe.

A szászok célja világos volt: vagy kimondja az erdélyi országgyűlés (a 48. évi kolozsvári törvények alapján), hogy a székely kepe is megváltandó, mert egytermészetű a magyar földön megváltott fiskális vagyis földesuri és a megváltott szász papi dézmával, és ez esetben a szász papi dézmaváltás örök időkre megtámadhatatlan; vagy azt mondja ki, hogy a székely kepe nem azonos sem egyik, sem másik dézmával, megváltás alá nem vonható és ez a határozat szintén fedezné az ő zsebukben a kárpótlást a későbbi parlamentáris kormányok kutató szeme elől.

Látták-e az erdélyi magyar urak a prudens és circumspectus szász uraknak ezt a szándékát, — bajos eldönteni. Ők az 1863. évi erdélyi országgyűlést törvénytelennek tekintették, abba be nem mentek, mindent, ami ott történt a magyar nemzet ellen irányuló merényletnek, az 1848. évben nahezen kivított Unio elleni attentátumnak néztek. Ebből a szempontból fogták föl ezt az indítványt is. Úgy értelmezték: nem egyéb a célja mint az, hogy az erdélyi katolikus, református és unitárius papság, amely a kepe miatt most csak a néptől függ, de a német kormánytól teljesen független, a megváltás fejében kibocsátandó kötvények, a bármikor felsőbb rendelettel letiltható kamatok révén az abszolút német kormánnyal szemben a legteljesebb függésbe jut, a népre való politikai befolyása megsemmisül s így szinte lehetetlen lesz a népet hazafias ellenállásra buzdítani és ösztentartani.

Ez a gondolat csodálatosan egyetértő eljárásra buzdította őket. Akik egymást talán soha se látták, vagy ha igen, a külső udvariasság hideg formái közt forgott minden érintkezésük, akiket közösen a kepe összehozni sem az előtt, sem azóta nem sikerült: az erdélyi püspök, az erdélyi ev. ref. püspök, az unitáriusok püspöke. — előbbi két bizalmas megbízottja, utóbbiak személyesen közös tanácskozással gyűl-

tek össze Kolozsvárt gróf Mikó Imre házában és báró Kemény Ferenc elnöklete alatt egy közösen elfogadott és a törvénytelennek tartott nagyszabeni országgyűléshez intézett emlékiratban tiltakoztak a székelyföldi kepe megváltása ellen.

Csodálatos egy munkát ez az emlékirat. Amit égen és földön összelehetett hordani arra nézve, hogy a kepe nem földteher (hiszen a dézma sem volt az) s hogytehető meg sem váltható: azt mind felhozták. Azzal kezdik, hogy a kepe állami megváltását sürgető indítvány brutális és nyílt támadás az erdélyi vallások törvényben biztosított szabadsága és függetlensége ellen. (Azt persze nem nézték, hogy anno 1848. épen maga a kath. státusgyűlés meg a megyei zsinat az 1848. évi VI. erdélyi t.-c. alapján követelezték a kepe állami megváltását; ezek hát nem látták veszélyben a vallási függetlenséget.)

(Vége köv.)

A szerkesztő üzenete.

Segesvár. Igaza van, aki szorgalmasan dolgozik, azt megilleti jogosan a tiszteletpéldány. A választmány ülésen el lesz döntve, hogy a szerkesztő rendelkezésére álljon legkevesebb 5 példány. Addig csak tessék nyugodtan olvasni és dolgozni. Meg lesz.

—i.—s. A decemberi hiányzik. Levelének az illető részét közöltem a nyomdával. Onnét kap választ.

K. E. A tárcza itt jön s nem ott. Tudja a szerkesztőnek két fiókja van, az egy nagy fiókon kívül (dolgozatok számára) az egyikben édes cukorkák vannak, miket kap, ez rendszeren üres, csak multkor kaptam egy skatulyával Pécsről. A másikban keserű labdacok vannak, rendszeren telve van. Ezeket kapom utalvány szelvények, levelekben, nyílt levelező lapon. Persze minden keserűben orvosszer rejlik. Kegyed egyszerre egy levélben mind a két fiókot gazdagította. Tehát a viszontlátásra itt is.

Z. B. Wien. Megjött, bevált. Jöjjön az ígért folytatás. Üdvözlöm a honfiakat.

Tervezetnek sorát keritem.

X. Kolozsvár. Köszönöm. Az „erős passzus” is meghagyom, csak feleljen érte.

Kis testvér. Itt is szeretném már egyszer látni, nemcsak ott.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista bármily stílus és vallásu
templomberendezési tárgyak
javítása különösen: modern
olajlak marványozásra.

A népiskola tananyagának tantárgyan-
kénti beosztására szolgáló

**Részletes Tanterv-
nyomatvány**

(sajtó alatt); vagy az osztályonkénti feldol-
gozásra használható

**Tananyagbeosztási
nyomatvány**

a miniszteri és külön a róm. kath.
tanterv szerint készült füzetekben megren-
delhető a hat vagy bármelyik öt oszt. szám.
postadíjjal együtt 2 kor., négy oszt. 1.80,
három oszt. 1.60, két oszt. 1.40, egy oszt.
1 korona előleges beküldése mellett

GYERKES MIHÁLY ig. tanítónál
Székelyudvarhely.

Kerestetnek

==== begyakorlatnak. Csakis írásbeli ajánlatokat

az ország minden nagyobb városában és községeiben egy most szervezés
alatt **élethbiztosító-társaság** részre al-
álló **FISCHER K. IRODÁJA RÁKOSPALOTA**, kalmaskép-
viselő, kik 1000 koronától 10 000 korona évi jövedelemre tehetnek
szert, amennyiben szellemi és anyagi képességgel bírnak. Gyakorlatlalt
Bírók előnyben részesülnek. Kellő járássággal nem bírók díjmentesen

Rákóczi Sorsjáték.

(II. Rákóczi Ferencz lovasszobra javára.)

Főnyeremény:

40,000 korona.

Második nyeremény: 10,000 korona,

Harmadik nyeremény 6000 korona.

Összes nyeremények 90,000 K.

Egy sorsjegy ára egy korona.

HUZÁS 1908. MÁRCZIUS HÓ 15-ÉN.

Sorsjegyek kaphatók

Papp György főtéri üzletében

GYULAFEHÉRVÁR.